

Bijlage Verschillen studiefinanciering mbo en hbo-wo t.b.v. Waaierbrief 2024

Uw Kamer heeft bij de wijziging van de begrotingsstaten 2023 van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap samenhangend met de Miljoenennota gevraagd om een overzicht van verschillen tussen studiefinanciering voor mbo- en hbo- en wo-studenten.¹ In antwoord op deze vragen heb ik toegezegd in deze brief een overzicht van de verschillen te geven.²

De oorzaken van de verschillen zijn niet eenduidig. Aan sommige verschillen ligt een duidelijke beleidstheorie ten grondslag. Bijvoorbeeld bij het toekennen van nieuwe studiefinancieringsrechten aan mbo-gediplomeerden voor een tweede studie in het hbo/wo. Het beleid stimuleert doorstroming van het beroepsonderwijs naar het hbo/wo. Een ander voorbeeld is het verschil tussen de basisbeurs, aanvullende beurs en het reisproduct als gift voor mbo niveau 1 en 2 en een prestatiebeurs voor mbo niveau 3 en 4, hbo en wo. Het beleid stimuleert studenten om minimaal een diploma op mbo niveau 2 te halen en houdt daarbij rekening met dat het voor deze studenten moeilijker kan zijn om de eigen onderwijsloopbaan te managen. Voor andere verschillen is geen duidelijk verband met een beleidstheorie te vinden. Deze verschillen lijken vooral historisch of vanuit budgettaire afwegingen ontstaan. De Wet studiefinanciering 2000 (hierna: WSF 2000) heeft betrekking op twee verschillende stelsels: beroepsonderwijs en hoger onderwijs (hbo en wo). Binnen het mbo-stelsel zijn andere regels voor mbo niveau 1 en 2 en voor mbo niveau 3 en 4. Deze stelsels zijn in het verleden apart van elkaar ontwikkeld.

In deze bijlage staan de belangrijkste verschillen tussen studiefinanciering voor mbo-studenten en voor hbo- en wo-studenten uit de WSF 2000. Deze inventarisatie ziet voor het mbo alleen toe op de beroepsopleidende leerweg (bol). De beroepsbegeleidende leerweg (bbl) geeft geen recht op studiefinanciering, omdat de student werkt en daarnaast ongeveer één dag per week studie volgt.

Normbedragen levensonderhoud en bedragen studiefinanciering

Bedragen (€) per 1-1-2024	MBO niv. 1 t/m 4 (thuiswonend)	MBO niv. 1 t/m 4 (uitwonend)	Hbo/wo (thuiswonend)	Hbo/wo (uitwonend)
Normbedragen levensonderhoud	612,65	865,25	872,60	1.053,66
- Basisbeurs ³	99,94	326,16	121,33	302,39
- Maximale Aanvullende beurs/lening ⁴	294,99	321,37	457,60	457,60
- Basislening	217,72	217,72	293,67	293,67

Normbedragen levensonderhoud

De normbedragen voor levensonderhoud zijn lager voor mbo-studenten dan voor hbo- en wo-studenten. Dit geldt voor zowel thuis- als uitwonende studenten. De normbedragen omvat alle kosten voor levensonderhoud en studie van studenten met uitzondering van les- en collegegeld en reiskosten. Het gaat bijvoorbeeld om uitgaven voor huur,

¹ Dit overzicht ziet uitsluitend toe op de Wet studiefinanciering 2000 (WSF 2000), geldend voor Europees Nederland.

² Kamerstukken II 2023/24, 36 435 VIII, nr. 3.

³ De bedragen zijn exclusief de tijdelijke ophoging van de uitwonende basisbeurs in 2023-2024 van €164,30 per maand.

⁴ Voor mbo-studenten die lesgeld verschuldigd zijn, wordt de maximale aanvullende beurs/lening vanaf 1 januari 2024 verhoogd met € 113,08.

nutsvoorzieningen, verzekeringen, boeken- en leermiddelen en uitgaven aan eten en drinken. De optelsom van de basisbeurs, de maximale aanvullende beurs/lening en de basislening is gelijk aan de normbedragen voor levensonderhoud. In de initiële wet in 2000 was er alleen een verschil van € 5,61 door een verschil in de prijzen van boeken en leermiddelen.⁵ In 2007 zijn de normbedragen in de WSF 2000 voor hbo- en wo-studenten verder verhoogd, waardoor het verschil met mbo-studenten naar ongeveer € 135 steeg⁶. Sindsdien is het verschil door indexatie verder toegenomen.

Basisbeurs

De uitwonende basisbeurs is voor mbo-studenten hoger dan voor hbo- en wo-studenten. De thuiswonende basisbeurs is juist hoger voor hbo- en wo-studenten dan voor mbo-studenten. De basisbeurs staat (samen met de reisvoorziening) voor de bijdrage van de overheid aan studie en levensonderhoud van de student. In de initiële wet in 2000 was er al een beperkt verschil van ongeveer € 15.⁷ Dat verschil is hierna licht gestegen onder andere door indexatie en wijzigingen in het stelsel.

Aanvullende beurs/lening

De hoogte van de maximale aanvullende beurs/lening is voor mbo-studenten lager dan voor hbo- en wo-studenten. Ook bestaat er in het mbo een onderscheid tussen een thuis- en uitwonende aanvullende beurs. In het hbo/wo-stelsel bestaat dit onderscheid niet meer. De aanvullende beurs staat voor de (veronderstelde) bijdrage van de ouder(s) aan studie en levensonderhoud van de student. De hoogte van de aanvullende beurs is afhankelijk van het inkomen van de ouder(s). Het verschil tussen de maximale aanvullende beurs en de aanvullende beurs waarop een student feitelijk recht heeft, kan een student aanvullend lenen. In de initiële wet in 2000 bestond er al een verschil in de hoogte van de aanvullende beurs.⁸ Toen was de aanvullende beurs voor mbo-studenten hoger. Bij de invoering van het leenstelsel in het hbo/wo in 2015 is het onderscheid tussen thuis- en uitwonend in de aanvullende beurs voor het hbo/wo afgeschaft. Ook is de aanvullende beurs voor het hbo/wo toen verhoogd. Deze verhoging is bij de herinvoering van de basisbeurs grotendeels behouden.

De maximale inkomensgrens van de ouder(s) voor de aanvullende beurs verschilt tussen het mbo en het hbo/wo. De maximale inkomensgrens ligt per 1 januari 2024 voor het hbo en wo op € 76.969,39 en voor het mbo op € 54.444,44 (thuiswonend) en € 59.663,52 (uitwonend). Deze maximale inkomensgrens is een uitkomst van drie parameters. Ten eerste de maximale hoogte van de aanvullende beurs. Ten tweede het minimum inkomen van de ouder(s) waarbij de afbouw van de hoogte van de aanvullende beurs start. Ten derde het kortingspercentage. Het kortingspercentage is het percentage waarmee de aanvullende beurs daalt als het ouderlijk inkomen met één euro stijgt. Deze drie parameters verschillen alle drie. Bij de herinvoering van de basisbeurs is besloten om de inkomensgrens voor het ouders van hbo- en wo-studenten te verhogen, zodat meer middeninkomens in aanmerking komen voor een aanvullende beurs.⁹ Dit is alleen voor hbo- en wo-studenten gedaan, omdat de financiële dekking afkomstig was uit het terugdraaien van de halvering van het collegegeld voor hbo- en wo-studenten. Dit verklaart het grootste deel van het huidige verschil tussen de inkomensgrenzen.

Basislening

---

⁵ Kamerstukken II, 1999/2000, 26 873, nr. 1-2.

⁶ Kamerstukken II, 2006/07, 30 933, nr. 1-3.

⁷ Kamerstukken II, 1999/2000, 26 873, nr. 1-2.

⁸ Kamerstukken II, 1999/2000, 26 873, nr. 1-2.

⁹ Kamerstukken II, 2022/23, 36 229, nr.1-3.

De hoogte van de basislening is voor mbo-studenten lager dan voor hbo- en wo-studenten. De basislening staat (samen met het collegegeldkrediet) voor de bijdrage van de student aan de eigen studie en het eigen levensonderhoud. Het verschil in de basislening wordt veroorzaakt door de verschillen in de normbedragen voor levensonderhoud, de verschillen in de bedragen van de basisbeurs en de verschillen in de bedragen van de maximale aanvullende beurs. De basislening is het sluitstuk van de berekening.

Les- en collegegeld in de studiefinanciering

De systematiek verschilt om het lesgeld (mbo) en het collegegeld (hbo en wo) met studiefinanciering te financieren. Voor mbo-studenten met een lesgeldplicht (18+) is een 'top-up' beschikbaar ter hoogte van het wettelijke lesgeld bovenop de normale aanvullende beurs/lening. Voor studenten die een aanvullende beurs krijgen wordt deze top-up opgeteld bij de aanvullende beurs. Studenten die geen (volledig) recht hebben op de aanvullende beurs kunnen de 'top-up' aanvullend lenen. Mbo-studenten hebben geen mogelijkheid om een hoger bedrag dan het wettelijk lesgeld te lenen.

Hbo- en wo-studenten kunnen gebruik maken van het collegegeldkrediet. Een student kan het wettelijke collegegeld lenen. Een student kan maximaal vijf maal het wettelijke collegegeld lenen als de student feitelijk een hoger bedrag aan collegegeld moet betalen. Een hoger tarief is bijvoorbeeld aan de orde bij opleidingen waarvoor instellingscollegegeld verschuldigd is of voor het volgen van een studie in het buitenland. Het collegegeldkrediet is in 2007 ingevoerd om hbo- en wo-studenten meer financiële ruimte en meer keuzevrijheid te geven om in het buitenland te studeren.¹⁰

Prestatiebeurs en gift

Studiefinanciering als gift of als prestatiebeurs

Voor mbo niveau 1 en 2 zijn de basisbeurs, aanvullende beurs en het reisproduct een gift. Voor mbo niveau 3 en 4, hbo en wo is dit een prestatiebeurs. Mbo-studenten niveau 1 en 2 ontvangen studiefinanciering zolang ze staan ingeschreven bij een opleiding (onbeperkt). Er geldt voor mbo-studenten niveau 1 en 2 wel een aanwezigheidsplicht. Bij langdurige ongeoorloofde afwezigheid kan de studiefinanciering worden omgezet in een lening of worden stopgezet. Per 1 augustus 2005 is de prestatiebeurs geïntroduceerd voor mbo niveau 3 en 4¹¹. Hierbij is herbevestigd dat voor niveau 1 en 2 de studiefinanciering in de vorm van een gift blijft bestaan. Mbo-studenten niveau 1 en 2 zijn volgens dit wetsvoorstel gemiddeld genomen minder goed in staat de eigen onderwijsloopbaan te managen. Daarnaast worden studenten gestimuleerd om minimaal een diploma op mbo niveau 1 of 2 te halen. Studiefinanciering in de vorm van een gift biedt de minste drempels om te studeren, stimuleert aanwezigheid en voorkomt daarmee (mogelijk) uitval.

Voor studenten op mbo niveau 3 en 4, hbo en universiteit zijn de basisbeurs, aanvullende beurs en het reisproduct een prestatiebeurs. De prestatiebeurs is een lening die bij het behalen van een diploma binnen een termijn van in beginsel 10 jaar wordt omgezet in een gift. Er is in de WSF 2000 geen aanwezigheidsplicht voor mbo niveau 3-4, het hbo en wo. De prestatiebeurs voorziet in een stimulans voor studenten om een diploma te halen en biedt daarmee indirect ook een stimulans om onderwijs te volgen.

Stoppen in het eerste studiejaar

---

¹⁰ Kamerstukken II, 2007/07, 30 933, nr.1-3.

¹¹ Kamerstukken II, 2003/04, 29 719, nr. 1-3.

De regeling voor het stoppen met de studie in het eerste studiejaar verschilt tussen het mbo niveau 3 en 4 en het hbo/wo. De reeds ontvangen prestatiebeurs wordt eenmalig omgezet in een gift als de student stopt in het eerste studiejaar. Deze termijn van vijf maanden is beter bekend als de 'eerstejaarsregeling' (voorheen de '1 februari regeling'). Als een student vóór 1 februari van het studiejaar waarvoor hij voor het eerst prestatiebeurs ontvangt, stopt met studeren en geen studiefinanciering meer ontvangt, wordt onder voorwaarden de in dat studiejaar toegekende prestatiebeurs omgezet in een gift. Voor hbo- en wo-studenten geldt deze regeling ook als de student na 31 januari is gestart met de studie en stopt voor 1 september.

Stoppen in het eerste studiejaar bij hbo- of wo-studie door mbo-gediplomeerden

Voor mbo-gediplomeerden die doorstromen naar het hbo geldt een andere regeling voor stoppen in het eerste studiejaar dan hierboven beschreven. Voor hen geldt een termijn van twaalf, in plaats van vijf, maanden. Deze uitzondering is per 1 september 2023 ingevoerd.¹² De aanleiding hiervoor is de beleidsdoorlichting die toonde dat de doorstroom van mbo naar het hbo stagneerde.¹³ Met deze maatregel hoopt het kabinet de overstap voor mbo-gediplomeerden – die dat willen – naar het hbo gemakkelijker te maken. Deze studenten kunnen een opleiding met een lager financieel risico langer uitproberen. Hiermee wordt de toegankelijkheid van het hbo vergroot.

Aanvullende beurs eerste vijf of twaalf maanden een gift

De aanvullende beurs is voor mbo-studenten op niveau 3 en 4 de eerste twaalf maanden altijd een gift. Voor hbo- en wo-studenten geldt dat de aanvullende beurs de eerste vijf maanden altijd een gift is. De overige maanden zijn onderdeel van de prestatiebeurs. Deze regeling stimuleert studenten met ouders met een lager inkomen om te gaan studeren en een aanvullende beurs aan te vragen. Ook wordt het financieel risico bij voortijdig stoppen voor deze studenten verkleind, omdat een deel van de ontvangen studiefinanciering wordt verstrekt als gift in plaats van prestatiebeurs. Per 2011 is deze termijn voor hbo- en wo-studenten gewijzigd van twaalf maanden naar vijf maanden. Deze termijn is gelijk aan de termijn voor de eerstejaarsregeling (eerder bekend als de 1-februari-regeling). Deze verkorting van de termijn voor hbo- en wo-studenten was onderdeel van een pakket aan crisismaatregelen van OCW om het overheidstekort terug te dringen.¹⁴

Diploma-eis voor omzetting van de prestatiebeurs

De prestatiebeurs wordt omgezet van een lening in een gift als de student voldoet aan de diploma-eis. Een student met een prestatiebeurs beroepsonderwijs kan zowel met een mbo- als een hbo- of wo-diploma voldoen aan de diploma-eis. Een student met een prestatiebeurs hbo/wo kan alleen met een hbo- of wo-diploma voldoen aan de diploma-eis. Dit verschil past bij het beleid van verschillende kabinetten om doorstroom naar een hbo- of wo-diploma te stimuleren.¹⁵ Deze regeling voor het hbo en wo zorgt ook dat studenten niet eerst een hbo- of wo-studie volgen met hogere studiefinanciering en vervolgens een kortere studie in het beroepsonderwijs volgen om alsnog aan de diploma-eis te voldoen.

---

¹² Kamerstukken II, 2022/23, 36 229, nr.1-3.

¹³ ResearchNed (2020). Beleidsdoorlichting artikel 11: Studiefinanciering. Onderzoek in opdracht van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.

¹⁴ Kamerstukken II, 2009/10, 32 263, nr. 1-3.

¹⁵ Kamerstukken II, 2003/04, 29 719, nr. 1-3.

Aanspraak op studiefinanciering

Leeftijd aanspraak op studiefinanciering

De minimale leeftijd om aanspraak te maken op volledige studiefinanciering is voor mbo-studenten 18 jaar. Minderjarige mbo-studenten hebben wel recht op een reisproduct. Minderjarige mbo-studenten betalen geen lesgeld. Mbo-studenten hebben in lijn met dit verschil geen studiefinanciering nodig ter dekking van het lesgeld. Voor hbo- en wo-studenten geldt geen minimale leeftijdsgrens om recht te hebben op studiefinanciering. Minderjarige hbo- en wo-studenten betalen wel collegegeld.

Aanspraak bij stapelen opleidingen

Mbo-studenten kunnen meer opleidingen stapelen met behoud van studiefinanciering. Mbo-studenten met een diploma op niveau 1 en 2 die willen doorstuderen op mbo niveau 3 of 4 krijgen daarvoor (nieuw) recht op een volledige prestatiebeurs voor een studie op niveau 3 of 4. Het beleid is om mbo-studenten bij het behalen van een diploma op niveau 1 en 2 te stimuleren om op mbo-niveau 3 of 4 door te studeren. Ook in de Wet op educatie en beroepsonderwijs (WEB) hebben is dit één van de drie doelen van het mbo.¹⁶

In beginsel is de duur van het recht op prestatiebeurs tussen mbo niveau 3-4 en het hbo-wo gelijk. Mbo-studenten niveau 3-4 en hbo- en wo-studenten hebben beide in principe vier jaar recht op een prestatiebeurs, gevolgd door nog drie jaar de mogelijkheid om te lenen. De prestatiebeurs kan verlengd worden bij een specialistenopleiding (mbo) of master met een nominale duur langer dan één jaar (hbo/wo). Het in beginsel gelijke recht op studiefinanciering pakt soms wel ongelijk uit. Na het behalen van een diploma (prestatiebeurs) kan het overgebleven recht op studiefinanciering in de vorm van een gift worden ingezet voor een tweede studie. Mbo-opleidingen zijn soms korter dan hbo- en wo-opleidingen. Mbo-studenten kunnen daardoor een tweede studie volgen met resterende studiefinancieringsrechten. Het beleid is om mbo-studenten te stimuleren om bij het behalen van een diploma op mbo-niveau 3 door te studeren op niveau 4. De uitgangspositie op de arbeidsmarkt neemt daarbij gemiddeld toe. In het hbo en wo geldt dat er één prestatiebeurs is voor het volgen van een hbo-opleiding (associate degree of bachelor/master) of een wo-opleiding (bachelor/master). Het stapelen van hbo- en wo-opleidingen met behoud van studiefinanciering is daardoor beperkter mogelijk.

Nieuwe aanspraak mbo-gediplomeerden voor hbo- of wo-studie

Studenten met een mbo-diploma krijgen bij de start van een hbo- of wo-studie opnieuw aanspraak op volledige studiefinanciering. De aanspraak- en diplomatermijn ('nieuwe rechten') worden bij doorstroom van het mbo naar hbo of wo opnieuw toegekend. Deze studenten hebben dan dezelfde rechten als een student die voor het eerst studeert aan het hbo of wo. Indien een student van het hbo of wo naar het mbo stroomt – en al volledige prestatiebeursrechten voor het hbo of wo heeft verbruikt – geldt dit niet. Dit verschil past bij het beleid van verschillende eerdere kabinetten om doorstroom naar een hbo- of wo-diploma te stimuleren.

Recht op reisproduct

Een mbo-student niveau 1 en 2 heeft recht op het reisproduct zolang de student bij een opleiding ingeschreven staat. Een mbo-student op niveau 3 en 4 heeft bovenop de nominale studieduur (in beginsel vier jaar) maximaal drie jaar extra recht op het reisproduct. De maanden reisvoorziening die de student als minderjarige heeft ontvangen – toen er dus nog geen recht was op andere onderdelen van studiefinanciering – worden

---

¹⁶ Zie artikel 7.1.3. WEB.

hierop in mindering gebracht. Een hbo- of wo-student heeft bovenop de nominale studieduur (in beginsel vier jaar) maximaal één jaar extra recht op een reisproduct. Per 2012 is het extra recht op het reisproduct voor hbo en wo-studenten teruggebracht van drie naar één jaar. Het doel van dat wetsvoorstel was een kwaliteitsimpuls in het onderwijs, waarbij een grotere investering van studenten in de eigen opleiding passend werd geacht.¹⁷

Aanspraak op levenlanglerenkrediet

Leeftijd aanspraak op levenlanglerenkrediet

De minimale leeftijdsgrens om gebruik te maken van het levenlanglerenkrediet (LLLK) ligt voor mbo-studenten op 30 jaar. Dit geldt in principe ook voor hbo- en wo-studenten, tenzij zij na behalen van het hbo-bachelor of wo-master diploma een tweede hbo- of wo-studie starten. Het onderscheid tussen het mbo en hbo/wo is gemaakt bij de invoering van het LLLK. De reden hiervoor was dat voor (potentiële) mbo-studenten jonger dan 30 al veel mogelijkheden voor studiefinanciering bestaan. Er is binnen het stelsel voor mbo-studenten veel ruimte om te switchen of stapelen van studies. Daarnaast ontvangen zij nieuwe studiefinancieringsrechten voor een hbo- of wo-studie.¹⁸

Aanspraak op levenlanglerenkrediet bij duale opleidingen

Het LLLK is alleen beschikbaar voor de beroepsopleidende leerweg (bol). Bij de invoering van het LLLK in 2017 is ervoor gekozen om de beroepsbegeleidende leerweg (bbl) uit te sluiten voor het LLLK.¹⁹ Voor duale- en deeltijdopleidingen in het hbo en wo kan wel gebruik worden gemaakt van het LLLK. Duale hbo- en wo-opleidingen kunnen veel gelijkenissen vertonen met bbl-opleidingen wat betreft de onderwijstijd versus praktijkvorming. De redenen om bbl destijds uit te sluiten waren de verdringing van de werkgeversbijdrage aan bbl-opleidingen en de verwachting dat de extra instroom beperkt zou zijn.²⁰

Studiefinanciering en het buitenland

Er zijn meerdere verschillen tussen het mbo en hbo/wo met betrekking tot het studeren in het buitenland met Nederlandse studiefinanciering.

Studeren in het buitenland

Studenten hebben onder voorwaarden recht op studiefinanciering voor een volledige mbo-, hbo- of wo-opleiding in het buitenland.

Mbo-studenten hebben aanspraak op studiefinanciering voor een vergelijkbare buitenlandse opleiding in een beperkt aantal landen en voor sommige unieke mbo-opleidingen in andere landen van de Europese Unie. In het hbo en wo mag een vergelijkbare opleiding overal in de wereld worden gevolgd. Voor hbo- en wo-studenten geldt als voorwaarde om studiefinanciering voor een opleiding in het buitenland te krijgen dat sprake moet zijn van een band van de student met Nederland. Deze eis geldt niet voor mbo-studenten.

In het hbo- en wo-stelsel kan bij ministeriële regeling een maximum worden gesteld aan het aantal aanvragen van hbo- en wo-studenten voor studiefinanciering voor het volgen

---

¹⁷ Kamerstukken II, 2011/12, 33 145, nr. 1-3.

¹⁸ Kamerstukken II, 2014/15, 34 035, nr 1-3.

¹⁹ Kamerstukken II, 2014/15, 34 035, nr. 1-3.

²⁰ Kamerstukken II, 2013/14, 31 288, nr. 383; bijlage Berenschot (2011). Eindrapport: Onderzoek naar de uitbreiding van de leenfaciliteit voor collegegeldkrediet.

van onderwijs buiten Nederland. Daar is tot op heden nog geen gebruik van gemaakt. In het mbo bestaat geen vergelijkbare mogelijkheid.

Tegemoetkoming in de onderwijskosten voor economisch niet-actieve EER-studenten
Economisch actieve studenten uit de Europese Economische Ruimte (EER) (migrerend werknemers/zelfstandigen) kunnen onder voorwaarden aanspraak maken op volledige studiefinanciering in Nederland. EER-studenten die niet economisch actief zijn hebben geen recht op volledige studiefinanciering. Zij kunnen wel aanspraak maken op gedeeltelijke studiefinanciering, namelijk op een tegemoetkoming in de kosten van de toegang tot het onderwijs. Niet economisch actieve EER-studenten studerend aan het mbo kunnen aanspraak maken op een bedrag ter hoogte van de basisbeurs voor thuiswonende studenten, dat wordt verstrekt als gift. Hbo- en wo-studenten kunnen aanspraak maken op het collegegeldkrediet, in de vorm van een lening.

Cumulatie studiefinanciering

Voor studenten in het hbo en wo is cumulatieve studiefinanciering niet toegestaan. Zij hebben niet langer recht op Nederlandse studiefinanciering wanneer zij ook een tegemoetkoming krijgen voor hun studie van een ander land. Voor het mbo geldt dit verbod niet.

Terugbetalingsvoorwaarden

De terugbetalingsvoorwaarden voor studiefinanciering voor het beroepsonderwijs en het hbo en wo zijn sinds 1 augustus 2023 weer gelijk.²¹ Ook voor 2015 waren de terugbetalingsvoorwaarden gelijk. Er is geen sprake meer van een verschil voor nieuwe mbo-, hbo- en wo-studenten. Mbo-studenten die voor 1 augustus 2023 studiefinanciering ontvingen vallen onder het 'oude' terugbetalingsregime met een aflosperiode van 15 jaar. Mbo-studenten die voor en na 1 augustus 2023 studiefinanciering ontvingen mogen kiezen of ze voor het terugbetalingsregime met een aflosperiode van 15 jaar kiezen of voor het regime met een aflosperiode van 35 jaar.

---

²¹ Kamerstukken II, 2022/23, 36 229, nr.1-3.